

Nytt mandat for Statens pensjonsfond utland

1. januar 2011 trådte et nytt mandat i kraft for Statens pensjonsfond utland, fastsatt av Finansdepartementet¹. Det nye mandatet endrer ikke den overordnede strategien for plasseringen av fondets midler, men er mer helhetlig og inneholder nye bestemmelser på områder som risikostyring og rapportering. Det er fortsatt en klar arbeids- og rollefordeling mellom departementet som eier og Norges Bank som operativ forvalter. Mandatet inneholder derfor rammer og prinsipper for forvaltningen, som banken skal operere i tråd med. Målsettingen er som tidligere å oppnå høyest mulig avkastning etter kostnader, målt i internasjonal valuta.

Den overordnede strategien for plasseringen av fondets midler er uendret fra det tidligere rammeverket, med 60 prosent i aksjer, 35-40 prosent rentepapirer og inntil 5 prosent eiendom. Tillatte investeringer, referanseindekser og systemet for rebalansering er også i hovedsak uendret. Det nye mandatet presiserer at fondet ikke kan investeres i statsgjeld utstedt av land det er rettet internasjonale sanksjoner av stort omfang mot, som Norge har sluttet seg til.

Mandatet er nå mer helhetlig, i og med at det erstatter den tidligere forskriften om forvaltning av Statens pensjonsfond utland, utfyllende retningslinjer og forvalteravtale mellom departementet og banken. Tidligere utfyllende regelverk for ansvarlig investeringsvirksomhet og for investeringer i eiendom er tatt inn i mandatet, med mindre endringer. Disse områdene har egne kapitler i mandatet.

Mandatet innfører nye overordnede krav til administrasjon og rapportering. Banken skal ha en strategisk plan med jevnlig evaluering av måloppnåelse i henhold til planen. Planen vil regelmessig oppdateres og vil være offentlig tilgjengelig. Det nye mandatet inneholder bestemmelser om avlønning for ansatte i NBIM, i tråd med forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond, fastsatt 1. desember 2010 av Finansdepartementet.

Rapporteringsbestemmelsene utgjør et eget kapittel i mandatet, og legger til rette for god informasjonsflyt til eierne av fondet. Bestemmelsene spesifiserer hvordan fondets rapportering skal foregå, blant annet gjennom årsrapporter og kvartalsrapporter. Fondets rapport for første kvartal 2011, publisert 13. mai samme år, følger bestemmelsene i det nye mandatet. Prinsipper, retningslinjer og rammer fastsatt av bankens hovedstyre som følge av mandatet offentliggjøres også.

¹ Mandatet finnes på http://www.nbim.no/Global/Documents/Governance/mandat_spu_21122010.pdf

Mandatet inneholder flere endringer i bestemmelsene om risikostyring. For det første er rammen for forventet relativ volatilitet formulert på en ny måte. Denne rammen legger en begrensning på hvor mye fondets avkastning kan forventes å avvike fra avkastningen til fondets referanseindekser. Tidligere var kravet at forventet relativ volatilitet maksimalt skulle være 1,5 prosent, mens det nye mandatet sier at banken skal legge opp forvaltningen *med sikte på* at dette måltallet ikke overstiger 1 prosent. Dette gir større fleksibilitet til å unngå utilsiktede tilpasninger i ekstraordinære situasjoner. Metoden for beregning av forventet relativ volatilitet er fastsatt av banken og godkjent av departementet.

Forventet relativ volatilitet er et viktig risikomål, men fanger ikke opp alle dimensjoner ved fondets risikobilde. Derfor er det lagt til rammer på enkelte nye områder. Det er fastsatt en ramme for kredittrisiko basert på kredittvurdering. Alle obligasjonsinvesteringer blir kredittvurdert. Dersom det ikke foreligger en ekstern kredittvurdering, foretar banken en intern kredittvurdering. Videre sier mandatet at banken skal fastsette supplerende risikorammer på flere områder, inklusive rammer for minste sammenfall mellom investeringene og referanseindeks, rammer for kredittrisiko, rammer for motpartseksponering, rammer for belåning og rammer for reinvestering av mottatt kontantsikkerhet. Bankens hovedstyre har vedtatt slike rammer, som beskrevet i et brev til departementet 3. desember 2010. Som tidligere er det en øvre grense for andelen fondet kan eie i et børsnotert selskap. Grensen er satt fordi fondet skal være en finansiell, og ikke strategisk, investor.

Mandatet inneholder nye bestemmelser om verdivurdering og avkastningsmåling av fondets investeringer, i tillegg til bestemmelser om styring, måling og kontroll av risiko. Verdivurdering skal utarbeides i samsvar med Global Investment Performance Standard (GIPS). Dette er en kvalitetssikring av avkastningsberegningene som NBIM har benyttet over flere år. Videre er det lagt til en rekke krav til måling av risiko, inkludert relevante kilder til systematisk risiko. Risikoen skal anslås ved hjelp av flere metoder, inklusive stresstester basert på blant annet historiske hendelser og scenarier for fremtidig utvikling i systematiske risikofaktorer. Analyser av ekstremhendelsesrisiko skal være en integrert del av risikostyringen av fondet. I tillegg til markedsrisiko er det også bestemmelser om håndteringen av andre typer risiko, som motpartsrisiko og operasjonell risiko.

Også ny forskrift om regnskapsregler for Norges Bank fikk virkning fra 1. januar 2011. En viktig endring i denne forskriften var overgang til den internasjonale regnskapsstandarden International Financial Reporting Standards (IFRS).